

Podepisoval dokumenty, které mohly znamenat život

3.9.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

(3. 9. 2026) - Odmítl předat československý konzulát nacistům. Přestože byl za svůj postoj propuštěn, pokračoval v Marseille v pomoci uprchlíkům a lidem pronásledovaným nacistickým režimem. Vladimír Vochoč pomáhal získávat víza, opatroval dokumenty a podílel se na útěcích z okupované Francie. Po válce se sám stal obětí komunistické perzekuce. Jeho mimořádný příběh připomnělo Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve čtvrtek 3. září 2026 ve vstupní dvoraně Černínského paláce výstavou a poštovní známkou. Na slavnostní zahájení byl pozván také ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů Ladislav Kudrna, který byl v roce 2008 oponentem skvělé diplomové práce Jana Vihana: Vladimír Vochoč - zapomenutý zachránce: Působení čs. konzula v Marseille 1940-1941.“ Statečný československý konzul během druhé světové války zachránil tisíce uprchlíků před nacisty.

Vladimír Vochoč nastoupil do československých diplomatických služeb krátce po vzniku republiky. Působil v několika evropských zemích a v roce 1938 převzal vedení československého konzulátu v Marseille. Pak přišel březen 1939 a okupace Československa nacistickým Německem. Vochoč odmítl předat konzulát německým představitelům. Za svůj postoj byl 1. prosince 1939 z ministerstva zahraničních věcí propuštěn. Formálně tím jeho diplomatická kariéra skončila. Ve skutečnosti však pokračoval v práci, kterou považoval za svou povinnost. Ještě přibližně dva roky působil v Marseille neoficiálně a pomáhal lidem, kteří se snažili uniknout nacistickému pronásledování. Mezi lidmi, kterým Vochoč pomáhal, byli českoslovenští, němečtí a rakouští uprchlíci, včetně Židů ohrožených zatčením a deportací. Pomáhal jim získávat víza, zajišťoval sociální pomoc a organizoval jejich odchod z Francie. Nechal také tajně tisknout pasy a další dokumenty. V době, kdy nacistická moc postupně uzavírala možnosti úniku z okupované Evropy, tak měly podobné dokumenty zásadní význam. Vochoč využíval své zkušenosti, kontakty a znalost diplomatických postupů k tomu, aby pomohl lidem dostat se z dosahu nacistické moci. Jeho činnost nebyla bez rizika. V roce 1941 byl zatčen. Podařilo se mu však uprchnout do Londýna, kde následně pracoval pro československou vládu v exilu. O jeho činnosti svědčil také americký novinář a organizátor záchranných operací Varian Fry, který ve své knize *Surrender on Demand* z roku 1945 napsal: „Vladimír Vochoč byl diplomatem staré školy... Byl ochoten pomoci každému odpůrci nacismu zachránit si život, pokud existovala byť jen sebemenší šance, že tento člověk bude po záchraně užitečný při svržení nacistů, a tím při obnovení nezávislosti Československa.“ Fry připomínal také Vochočovu pomoc při dostávání českých dobrovolníků z Francie, aby mohli pokračovat v boji proti nacistickému Německu po boku Britů.

„Jeho příběh ukazuje, že odpovědnost jednotlivce nekončí tam, kde končí příkaz.“

Vochočův příběh je výjimečný také svou druhou polovinou. Po skončení války se vrátil do Československa a pokračoval v práci na ministerstvu zahraničních věcí. Po komunistickém převratu v únoru 1948 se však jeho postavení zásadně změnilo. V prosinci 1948 byl zatčen a několik měsíců vězněn. V roce 1949 byl z ministerstva propuštěn. V roce 1953 byl znovu zatčen a odsouzen za velezradu. Z vězení se dostal až díky amnestii v roce 1960. Následně musel odejít do předčasného důchodu. Muž, který během války pomáhal lidem uniknout před nacistickou perzekucí, se sám stal obětí politické represe komunistického režimu. Zemřel v zapomnění.

Podle ředitele **Ladislava Kudrny** je právě tato souvislost důležitým důvodem, proč je třeba Vochočův příběh připomínat. *„Příběh Vladimíra Vochoče je příběhem člověka, který se v okamžiku, kdy se demokratický stát ocitl v troskách, rozhodl, že svou odpovědnost nezúží na plnění příkazů. Odmítl předat československý konzulát nacistům, byl za to propuštěn, ale přesto pokračoval v pomoci lidem, kteří se ocitli v ohrožení. Využíval své zkušenosti, kontakty a také autoritu, kterou jako diplomat měl, aby pomáhal zachraňovat lidské životy. A právě v tom je jeho příběh mimořádně silný,“* říká ředitel **Ústavu pro studium totalitních režimů**. *„Vochoč nám zároveň připomíná, že totalitní režimy nejsou jen abstraktními pojmy z učebnic dějepisu. Jsou to konkrétní systémy, které vstupují do života jednotlivých lidí, rozhodují o tom, kdo smí cestovat, kdo může pracovat, kdo bude zatčen a kdo bude deportován. Proti takovému systému může stát jednotlivec zdánlivě bezmocně. Vochoč ale ukázal, že i jednotlivec může něco změnit – pokud má odvahu nést za své rozhodnutí odpovědnost,“* dodává **Ladislav Kudrna**.

„Jeho příběh nám připomíná, jak křehká může být svoboda a jak vysokou cenu může někdy člověk zaplatit za to, že se rozhodne zachovat čest a pomoci druhým.“

Podle největší paměťové instituce ČR je důležité připomínat také druhou část Vochočova osudu. Jeho poválečná perzekuce ukazuje kontinuitu zkušenosti člověka, který se postavil dvěma po sobě jdoucím totalitním režimům – nacistickému a komunistickému. *„Na příběhu Vladimíra Vochoče je pozoruhodné i to, že jeho životní zkušenost neskončila osvobozením v roce 1945. Člověk, který pomáhal lidem uniknout před nacistickou diktaturou, se po několika letech sám stal terčem komunistické represe. Byl zatčen, vězněn, odsouzen a vytlačen ze služby, které zasvětil podstatnou část svého života. I proto patří jeho příběh do české historické paměti. Připomíná nám, jak křehká může být svoboda a jak vysokou cenu může někdy člověk zaplatit za to, že se rozhodne zachovat čest a pomoci druhým,“* uzavírá ředitel ÚSTR.

Výstava a známka věnované Vladimíru Vochočovi tak nejsou pouze připomínkou jednoho diplomata. Jsou připomínkou konkrétního člověka, který se v kritické době rozhodl jednat. Vochočův životní příběh zároveň spojuje dvě zásadní kapitoly českých moderních dějin – nacistickou okupaci a komunistickou diktaturu. Ukazuje, že zkušenost s totalitní mocí nebyla pro mnoho lidí jednorázovou historickou událostí, ale dlouhodobou životní zkušeností. **Ústav pro studium totalitních režimů** se proto k připomínání Vladimíra Vochoče hlásí jako k příběhu osobní odvahy, odpovědnosti a odporu vůči totalitní moci.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **MZV / Kateřina Dvořáková Manková**

<https://www.ustrcr.cz/podepisoval-dokumenty-kttere-mohly-znamenat-zivot>